

Landelijke regeling tolkdiensten voor doven en slechthorenden 2015

3 november 2014

Inleiding

In Nederland kunnen doven, slechthorenden en mensen met doofblindheid gebruikmaken van een tolk. De uitvoering ervan wordt geregeld via diverse, op pragmatische grond gekozen regelingen en wetten en is belegd bij twee verschillende instanties.

Er zijn drie verschillende voorzieningen: leefuren, werkuren en onderwijsuren. De drie voorzieningen staan los van elkaar; doven en slechthorenden kunnen op meerdere voorzieningen aanspraak maken.

Er is voor de tolkvoorziening in het leefdomein een onderscheid tussen doven en slechthorenden aan de ene kant en mensen met doofblindheid/beperkt in horen én zien aan de andere kant. Doven en slechthorenden kunnen een beroep doen op 30 tolkuren per jaar; mensen met doofblindheid/beperkt in horen én zien kunnen jaarlijks gebruikmaken van 168 tolkuren. Deze laatste groep heeft meer uren nodig omdat hun manier van communiceren veel zwaarder en intensiever is dan is bij doven en slechthorenden.

De 'standaarduren' mogen de mensen naar eigen inzicht inzetten zolang het maar gaat om tolksituaties in de privésfeer. Indien men niet voldoende heeft aan de standaard tolkuren kan er een beroep worden gedaan op de zogenaamde hardheidsclausule. Per keer dat er een beroep wordt gedaan op deze clausule wordt beoordeeld of de aanvraag voldoende is beargumenteerd en of deze voldoet aan billijkheid van overwegende aard. Gebruikers mogen hun tolkuren voor de leefsituatie niet inzetten voor de onderwijs- of werksituatie, en omgekeerd.

Er zijn verschillende typen tolk: NGT, NmG, Orale tolk, Tactiele Gebaren, schrifttolk en Doventolk Gebarentaal. Omwille van de leesbaarheid wordt hier steeds de term tolk gehanteerd.

Bij de dienstverlening aan mensen met een zintuiglijke beperking, waaronder de tolk in de leefsituatie, gaat het om zeer specialistische ondersteuning: slechts een gering aantal cliënten maakt er gebruik van, er is slechts een beperkt aantal aanbieders en de inhoud van het aanbod is zeer specialistisch.

Vanwege de overgang van de AWBZ naar de Wmo heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) besloten om tot een nieuwe landelijke regeling te komen voor de tolkvoorziening in de Wmo en de Participatiewet. De uitvoering van deze regeling wordt landelijk georganiseerd. De landelijke regeling en uitvoering treden op 1 januari 2015 in werking.

Hieronder worden de bepalingen van de nieuwe regeling opgesomd en toegelicht. Geprobeerd is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de regeling van 2014.

Artikel 1: Aanspraak op tolk in de Wmo/Jeugdwet

De aanspraak omvat dienstverlening door een tolk bij communicatie in de leefsituatie.

- 1.1. De aanspraak wordt gelimiteerd op maximaal 30 uren dienstverlening door een tolk, dan wel indien de aanvrager doofblind is, op maximaal 168 uren per kalenderjaar.
- 1.2. In afwijking van het vorige lid bestaat aanspraak op meer uren, indien het niet verlenen van meer uren voor de aanvrager naar het oordeel van de uitvoeringsorganisatie zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
- 1.3. In het geval van niet tijdige annulering door de gebruiker tellen de gereserveerde uren wel

mee voor het saldo resterende uren waar in het kalenderjaar aanspraak op bestaat. Met niet tijdig wordt bedoeld een annulering ter plekke of korter dan 24 uur van het tijdstip van aanvang van de dienstverlening.

- 1.4. Er komt een voorziening tolkdienst op afstand. In afwijking van bepaling 1.1 kunnen gebruikers tolkuren substitueren voor uren dienstverlening van een tolk op afstand. De ruilvoet is als volgt: 3 uur tolk op afstand staat gelijk aan 1 uur tolkdienstverlening op locatie, waarbij de substitutie gelimiteerd is op 15 uur tolkdienst op afstand in plaats van 5 uur tolkdienstverlening.
- 1.5. De aanspraak op tolkdienstverlening, zoals bedoeld hierboven in lid 1.1 tot en met 1.4, geldt slechts indien aanvrager aan het uitvoeringsorgaan een verklaring van de huisarts of behandelend medisch specialist heeft overgelegd waaruit blijkt dat aanvrager op deze dienstverlening is aangewezen. Dit hoeft slechts één maal te geschieden.
- 1.6. Er is een voorziening voor tolkuren in GGZ-instellingen met een bovengemiddeld aantal cliënten met een auditieve beperking.
- 1.7. Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

Artikel 2: Aanspraak op tolk in de Participatiewet

De aanspraak omvat dienstverlening door een tolk bij de ondersteuning in werk uit hoofde van de Participatiewet. Voor een beschrijving van de doelgroep: zie de Toelichting.

- 2.1 De aanspraak op een tolkvoorziening wordt gelimiteerd op maximaal 15% van de werktijd.
- 2.2 In afwijking van het vorige lid bestaat aanspraak op meer uren, indien het niet verlenen van meer uren voor de verzekerde naar het oordeel van de uitvoeringsorganisatie zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
- 2.3 De aanspraak op tolkdienstverlening, zoals hierboven bedoeld, geldt slechts indien aanvrager aan het uitvoeringsorgaan een verklaring van de huisarts of behandelend medisch specialist heeft overgelegd waaruit blijkt dat aanvrager op deze dienstverlening is aangewezen. Dit hoeft slechts één maal te geschieden.
- 2.4 Dit artikel en deze regeling zijn niet van toepassing indien aanvrager:
 1. Een Wajong-uitkering heeft: aanvrager kan een beroep doen op een doventolkvoorziening via de Wajong.
 2. Een Wsw-uitkering heeft (werkzaam is in een Wsw-bedrijf met een Wsw-indicatie; gedetacheerd is bij regulier bedrijf vanuit een Wsw-bedrijf of in het kader van begeleid werken met een Wsw-indicatie bij een reguliere werkgever in dienst is): aanvrager kan een beroep doen op doventolkvoorziening via de Wsw.
- 2.5 Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

Artikel 3: Uurvergoeding voor tolken

(Noot: Artikel 3 tot en met 5 hebben betrekking op de Wmo/Jeugdwet en de Participatiewet)

- 3.1. De vergoeding voor één uur dienstverlening bedraagt € 52,05 (exclusief btw). Het bedrag wordt na 31 december 2015 geïndexeerd in lijn met de aanpassing van het macrobudget Wmo ter compensatie van de gestegen kosten van levensonderhoud. Meer/minder tijd kan tegen hetzelfde tarief naar rato in rekening worden gebracht waarbij (naar boven) kan worden

afgerond op het kwartier. Voor tolk op afstand, dat wil zeggen een geregistreerde tolk die vanuit een eigen werklocatie tolkdiensten verleent aan een gebruiker die op een andere locatie van de tolkdiensten gebruikmaakt, mag 130% van dit tarief in rekening worden gebracht.

- 3.2. Bij annulering - door de aanvrager - binnen 24 uur van het tijdstip van aanvang van de dienstverlening mag 50% van het tarief in rekening worden gebracht bij de uitvoeringsorganisatie. Dit geldt ook indien de toltijd korter uitpakt dan gereserveerd, afgerond op het kwartier.
- 3.3. Het tarief voor de dienstverlening kan worden gedeclareerd mits een bewijs wordt overlegd dat deze dienstverlening daadwerkelijk is geleverd. Dit kan door een handtekening van de gebruiker of (in het geval van tolkdiensten op afstand) door een retourmail van de gebruiker.
- 3.4. De in 3.1 bedoelde uurvergoeding wordt voor tolkdienstverlening verhoogd in geval van buitengewone werktijden. (Noot: 140% betekent een verhoging van het reguliere tarief met 40%.)

Maandag t/m vrijdag:	24.00 tot 6.00 uur	: 140%
	6.00 tot 8.00 uur	: 120%
	8.00 tot 18.00 uur	: 100%
	18.00 tot 22.00 uur	: 120%
	22.00 tot 14.00 uur	: 140%
Zaterdag:	24.00 tot 6.00 uur	: 140%
	6.00 tot 22.00 uur	: 130%
	22.00 tot 24.00 uur	: 140%
Zondag/feestdag:	24.00 tot 24.00 uur	: 145%

- 3.5. Voor groepsgewijze toepassingen wordt afgeweken van de vergoeding als bedoeld onder 3.1 en wordt op basis van maatwerk een passende vergoeding verstrekt.
- 3.6. Indien er sprake is van teamtolken, waarbij maximaal twee tolken tegelijkertijd voor 1 cliënt optreden, wordt tot 200% van het tarief onder 3.1 per team vergoed, uit te keren als 100% per tolk. Het teamtolken wordt alleen vergoed in situaties waar langer dan 2 uur aanéén, dat wil zeggen zonder pauze, getolkt dient te worden, waarbij vooraf vaststaat dat het achtereenvolgens inzetten van verschillende tolken niet mogelijk is. Informatie over de aard van de opdracht dient bij de aanvraag te worden gevoegd om verificatie mogelijk te maken.
- 3.7. Voor opdrachten in het buitenland geldt hetzelfde vergoedingsregime als in Nederland.

Artikel 4: Reisvergoeding van tolken

- 4.1 Onder reisvergoeding wordt verstaan de vergoeding van de reistijd, die deels als werktijd van de dienstverlener wordt beschouwd, te verhogen met de fiscale norm onkostenvergoeding per kilometer.
- 4.2 De kilometervergoeding bedraagt € 0,60 per gereden kilometer, tot een maximum van 60 kilometer per rit (enkele reis) van de vestigingsplaats van de tolk naar de opdrachtlocatie en omgekeerd.
- 4.3 De reisvergoeding wordt verstrekt op basis van de aantallen gereisde kilometers, verkregen volgens de ANWB Routeplanner 'snelste route', op basis van volledige postcodes en per enkele reis afgerond naar boven.
- 4.4 In afwijking van lid 4.2 worden voor onderstaande postcodegebieden meer kilometers dan

60 kilometer enkele reis vergoed. Voor de volgende postcodegebieden geldt een maximum enkele reisafstand van 90 kilometer:

- 1790 tot en met 1799
- 4300 tot en met 4699
- 5900 tot en met 6499
- 7800 tot en met 7899
- 8400 tot en met 9999.

De ruimere limiet van 90 kilometer geldt bij bovenstaande postcodegebieden voor alle tolken. Voor schrijftolken geldt de ruimere limiet ook voor onderstaande postcodegebieden (zie ook bijlage 1):

- 1600 tot en met 1699
- 1700 tot en met 1789
- 7500 tot en met 7799
- 7900 tot en met 7999
- 8300 tot en met 8399.

Noot: het gaat bij de genoemde postcodes om de postcode van de plaats waar de opdracht plaatsvindt.

4.5 Bij annulering - door de aanvrager - mag geen vergoeding voor reiskosten in rekening worden gebracht bij de uitvoeringsorganisatie. Maar in het geval van annulering ter plaatse geldt een vergoeding voor de reiskosten van 50% van de kilometervergoeding conform de bepalingen 4.1 tot en met 4.4.

Ten aanzien van cliënten, die doof en blind of doof en zeer slechtziend zijn, geldt geen maximum voor het aantal te reizen kilometers. Met andere woorden, lid 4.4 is niet van toepassing op de kilometervergoeding voor deze groep.

Artikel 5: Kwaliteitseisen voor tolken

5.1 Ondersteuning van doven en slechthorenden is in verschillende vormen beschikbaar.

- Nederlandse Gebarentaal (NGT)
- Schrijftolken
- Tolken Nederlands ondersteund met Gebaren (NmG)
- Orale tolken
- Tolken voor doofblinde mensen
- Doventolk Gebarentaal

Tolken dienen geregistreerd te zijn bij de stichting Register Tolken Gebarentaal (RTG).
<http://www.stichtingrtg.nl/>

Toelichting

Waar mogelijk zijn de aanspraken zoals deze op dit moment voor gebruikers van de tolkvoorziening gelden, gecontinueerd. De regelingen voor de Wmo/Jeugdwet en de Participatiewet zijn, voor zover mogelijk, geharmoniseerd. Deze regeling heeft geen betrekking op het onderwijsdomein en op het werkdomein (exclusief Participatiewet).

Aanspraken algemeen

Aan de aanspraak op tolkdienstverlening wordt geen minimum aantal minuten verbonden.

Het voornemen is om het gebruik van ‘tolkdiensten op afstand’ te stimuleren:

- Voor de Wmo/Jeugdwet is het voorstel om een ruilvoet van 3:1 te introduceren en in de loop van 2015 te bezien hoe dit uitpakt.
Een rekenvoorbeeld om een en ander te verduidelijken: Een gebruiker heeft recht op 30 uur dienstverlening per kalenderjaar. De gebruiker zou er ook voor kunnen kiezen om 25 uur tolkdiensten op locatie af te nemen en de resterende 5 uur in te ruilen voor 15 uur tolkdiensten op afstand. Overigens is voor mensen met doofblindheid het gebruik van tolkdiensten op afstand geen realistisch alternatief. Voor deze groep wordt de bestaande aanspraak gecontinueerd.
- Voor de Participatiewet kijkt de Landelijke Coördinatie samen met het UWV gekeken hoe het gebruik van tolk op afstand kan worden gestimuleerd. De ruilvoet geldt niet voor de Participatiewet.

Belangenorganisaties en beroepsverenigingen hebben een adviserende richtlijn kwaliteitscriteria voor tekst- en beeldbemiddelingsdiensten opgesteld, waaronder kwaliteitscriteria voor tolk op afstand.

Een tolk op afstand is te regelen via het online bemiddelingsprogramma Tolkmatch. Twee mogelijke situaties waarin op afspraak een tolk op afstand kan worden ingezet:

1. De dove/slechthorende persoon en de horende gesprekspartner zijn op dezelfde locatie en de tolk is thuis. De dove/slechthorende persoon maakt een beeldverbinding met de tolk. De tolk vertaalt de communicatie in de leefsituatie via deze beeldverbinding.
2. De dove/slechthorende persoon, de horende gesprekspartner en de tolk zijn alle drie op een verschillende locatie. De dove/slechthorende persoon maakt een beeldverbinding met de tolk. De tolk belt vervolgens de horende gesprekspartner. De tolk is dan op afstand aan het telefoontolken.

De tolk krijgt de belkosten niet vergoed. Klanten en tolken moeten over deze kosten vooraf gezamenlijk een afspraak maken.

Vooralsnog wordt de bepaling (art. 7 lid 4 van de huidige regeling AWBZ) gehandhaafd dat de gebruiker een verklaring van huisarts of medisch specialist moet overleggen. De tolkvoorziening is ook bedoeld voor kinderen onder de 18 jaar.

Aanspraken Participatiewet

De doelgroepen die het college van B&W volgens de Participatiewet moet ondersteunen bij arbeidsinschakeling zijn:

1. Personen die algemene bijstand ontvangen
2. Personen met een nabestaanden- of wezenuitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet
3. Niet-uitkeringsgerechtigden
4. Personen die vanwege een voorziening gericht op arbeidsinschakeling in eerste instantie niet behoren tot een van de doelgroepen met aanspraak op ondersteuning
5. Personen zoals bedoeld in artikel 34a lid 5 onderdelen b en c WIA, artikel 35 lid 4 onderdelen b en c WIA en artikel 36 lid 3 onderdelen b en c WIA tot het moment dat het inkomen uit

arbeid in dienstbetrekking gedurende 2 aaneengesloten jaren ten minste het minimumloon bedraagt en ten behoeve van die persoon in die 2 jaren geen loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d Participatiewet is verleend

6. Personen met een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
7. Personen met een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Voor de Participatiewet wordt uitgegaan van een maximale vergoeding van 15% van de werktijd. UWV en VNG zijn in overleg met dovenorganisaties om te kijken hoe met minder administratieve lasten de dienstverlening van tolken voor doven kan worden ingezet. Daarbij is het streven om de schotten tussen gebarentolken, teamtolken en tolken op afstand te laten verdwijnen. Zodat uiteindelijk samen met de klant gekozen wordt voor de meest geschikte, bij de werksituatie passende tolkdienstverlening.

De doventolkvoorziening voor mensen die werkzaam zijn in de sociale werkvoorziening (SW) is op dit moment onderdeel van de financiering voor de Wsw en wordt geregeld door de gemeente of het SW-bedrijf. De Vereniging Nederlandse Gemeenten zal samen met Cedris onderzoeken hoe deze voorziening wordt ingezet en ervaren.

Vergoedingen voor tolken

De uurvergoeding van de tolken wordt in 2015 gehandhaafd op het niveau van 2014 (art. 3.1). Er worden diverse tarieven gehanteerd afhankelijk van het tijdstip waarop de dienstverlening wordt verricht (art. 3.4).

Onder groepsgewijze toepassingen (art. 3.5) worden situaties verstaan als groepsexcursies in binnen- en buitenland waar het efficiënter is om niet voor elke gebruiker afzonderlijk een tolk te regelen. In de regeling voor 2015 wordt geen onderscheid gemaakt tussen opdrachten in Nederland en in het buitenland. Op situaties buiten Nederland is dus hetzelfde vergoedingenregime van toepassing.

Voor een aantal organisaties met een specifieke taak in relatie tot de gebruikers (bijvoorbeeld belangenorganisaties voor de doelgroepen) is het vanuit doelmatigheidsoverwegingen beter als de inzet van een tolk door de organisatie geregeld wordt in plaats van de gebruikers. Om die reden wordt de praktijk waarbij deze organisaties een vergoeding voor tolkuren kunnen claimen bij de uitvoeringsorganisatie, gecontinueerd.

Reiskostenvergoeding

Met name voor de Wmo/Jeugdwet moet een kostenbesparing worden gerealiseerd om te voorkomen dat de kosten in 2015 en volgende jaren boven het toegekende budgetplafond uit gaan komen. Geprobeerd wordt om deze kostenbesparing vooral te vinden in de kilometervergoeding. De doventolkvoorziening in het kader van de Participatiewet sluit hierop aan.

Daartoe worden twee maatregelen genomen:

1. De eerste aanpassing is een verlaging van de kilometervergoeding naar € 0,60 exclusief btw per gereden kilometer. De reden voor deze aanpassing is het gegeven dat de kilometervergoeding historisch gezien, naast een componentvergoeding voor gemaakte kosten, ook een inkomenscomponent kent. Met de sterke toename in het volume (het gebruik van tolkdiensten) van de afgelopen jaren en de verwachting dat deze trend wordt gecontinueerd, is het redelijk om de inkomenscomponent in de kilometervergoeding neerwaarts bij te stellen.
2. De tweede aanpassing is een verlaging van het aantal kilometers per rit dat gedeclareerd kan worden. Dit wordt teruggebracht naar 60 kilometer per enkele reis voor die gebieden waar nu een limiet van 80 kilometer geldt, en naar 90 kilometer per enkele reis voor de overige gebieden (daar geldt nu de ruimere limiet van 110 kilometer). Voor schrijftolken wordt de ruimere limiet van 90 kilometer gehanteerd

voor de gebieden waar een verruimde kilometergrens op van toepassing is (art. 4.4) (zie bijlage 1).

In 2015 wordt gemonitord hoe het kilometerverbruik verloopt en waar zich knelpunten voordoen.

Monitoring en evaluatie

NB: Deze regeling geldt vooralsnog voor 2015. Het voorstel is om gebruik en kosten volgend jaar te monitoren en dan medio 2015 te bezien hoe de nu voorgestelde maatregelen uitwerken en daarna met een meer definitieve invulling van de regeling te komen. Dit geldt ook voor de kilometers van de schrijftolken die buiten de vergoedingslimiet vallen. Na volgend jaar wordt bekeken in hoeverre de nu ingevoerde neerwaartse aanpassing tot situaties van onbillijkheid leidt.

Bijlage 1: Postcodegebieden waar een verruimde kilometergrens van toepassing is

